



Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж1 281/21
10.6.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Радомира Кокотовића, председника већа, Марине Кларић Живковић и Гордане Тошић, чланова већа, у парници из радног односа тужиље АА из ..., ... бр. ..., чији је пуномоћник Милорад Павловић, адвокат из Београда, Дубровачка бр.6, против тужене ББ из ..., ... бр. ..., коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, Косовска бр.31, ради поништаја решења и враћања на рад, одлучујући о жалби тужене, изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду П1 3383/19 од 4.11.2020. године, у седници већа одржаној 10.6.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П1 3383/19 од 4.11.2020. године, у ставу првом, другом и делу става трећег изреке, за износ од 243.250,00 динара, а жалба тужене у том делу **ОДБИЈА**, као неоснована.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима парничног поступка, садржано у осталом делу става трећег изреке пресуде Првог основног суда у Београду П1 3383/19 од 4.11.2020. године, па се **ОДБИЈА** захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужена да тужиљи, на име трошкова парничног поступка, преко досуђеног износа од 243.250,00 динара, а до траженог износа од 276.250,00 динара, плати износ од још 33.000,00 динара, као неоснован.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног парничног поступка, као неоснован.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиље за накнаду трошкова другостепеног парничног поступка, као неоснован.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 3383/19 од 4.11.2020. године, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев тужиље и поништено је, као

незаконито, решење директора тужене бр.01-3082 од 3.10.2012. године и решење Школског одбора тужене бр.01-4384 од 31.12.2012. године. Ставом другим изреке обавезана је тужена да тужиљу врати на рад код тужене. Ставом трећим изреке обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове поступка у износу од 276.250,00 динара.

Против наведене пресуде жалбу је благовремено изјавила тужена, због битне повреде одредаба парничног поступка, непотпуно и погрешно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужиља је благовремено поднела одговор на жалбу.

Испитујући правилност и законитост ожалбене пресуде, у границама овлашћења прописаних одредбом члана 386 Закона о парничном поступку (“ Службени гласник РС” бр.72/11...18/20), Апелациони суд у Београду је нашао да је жалба тужене неоснована у односу на став први и други изреке, а делимично основана у односу на став трећи изреке.

У поступку доношења ожалбене пресуде нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка, прописане одредбом члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7. и 9. Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности, нити друге битне повреде одредаба парничног поступка.

Према чињеничном стању, утврђеном у првостепеном поступку, следи да је тужиља засновала радни однос код тужене Уговором о раду бр.01-2415 од 28.12.2007. године, у својству приправника на неодређено време, почев од 28.12.2007. године, са 10% радног времена, на радном месту професор психологије на француском језику. Решењем тужене бр.01-2992 од 28.10.2008. године, тужиљи је за ментора постављена ВВ, која је са тужиљом одржала 16 часова. Именована, као ментор, за тужиљу није поднела извештај о раду, иако је по Правилнику о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника, била дужна да извештај о оспособљености приправника за самостално извођење образовно-васпитног рада поднесе најкасније у року од 15 дана, након навршених годину дана увођења у посао приправника. Након пензионисања овог ментора, тужена није поставила тужиљи новог ментора. Комисија за проверу савладаности програма за тужиљу формирана је решењем директора тужене тек 2012. године (с тим што формирана комисија није имала извештај тужиљиног ментора). Комисија није дала позитивно мишљење у погледу савладаности програма за тужиљу, што је нужан услов за полагање испита за лиценцу пред комисијом надлежног министарства. Тужиља није имала ментора са којим би обрађивала тему пре изласка на комисију, нити је њен ментор присуствовао провери савладаности програма код тужене, што се утврђује из исказа тужиље. Из исказа сведока ВВ, утврђује се да је отишла у пензију 29.12.2010. године, да је израдила писани извештај који јој нико није тражио и који је, након одласка у пензију бацила. Из исказа законског заступника тужене ГГ, утврђује се да је по преузимању ВД стања, код тужене пронашао 27, од укупно 97 лица која нису имала лиценцу за рад, иако је прошао рок од две године, а да је најстарији случај био из 2007. године. Како тужиља није положила испит за лиценцу, у року од две године од дана заснивања радног односа, тужена је донела решење о престанку

радног односа тужиљи. На ово решење, тужиља је уложила приговор који је одбијен решењем Школског одбора тужене бр.01-4384 од 31.12.2012. године, које је тужиља примила 12.1.2013. године.

Код изнетог, првостепени суд је закључио да је тужбени захтев тужиље основан, с обзиром да, иако је испуњен законски разлог за престанак радног односа из члана 123 став 9 Закона о основама система образовања и васпитања, тужена за тужиљу није створила нужне и неопходне услове да тужиља у року од две године изађе на полагање испита за лиценцу, односно да у наведеном року изађе пред Комисију тужене, ради провере савладаности програма, што је нужан предуслов за излазак на испит за полагање лиценце. Имајући у виду напред наведено, првостепени суд је даље закључио да нема кривице на страни тужиље за неполагање испита за лиценцу у законом прописаном року, већ да је остварење законског разлога за престанак радног односа тужиљи, скривила тужена и то нечињењем, јер је противно одредбама Правилника о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника, тужиљу довела у ситуацију да не положи испит за лиценцу у законом прописаном року. Стога је одлучио као у ставу првом и другом изреке побијане пресуде.

На овако потпуно и правилно утврђено чињенично стање, првостепени суд је у потврђеном делу ожалбене пресуде правилно применио материјално право, дајући у том делу за своју одлуку разлоге, које у свему прихвата и овај суд.

Према одредби члана 123 став 1, 2, 3, 6 и 9 Закона о основама система образовања и васпитања (“ Службени гласник РС” бр.72/09, 52/11), приправник, у смислу овог закона, јесте лице које први пут у том својству заснива радни однос у установи, на одређено или неодређено време, са пуним или непуним радним временом и оспособљава се за самостални образовно- васпитни рад наставника, васпитача и стручног сарадника, савладавањем програма за увођење у посао и полагањем испита за лиценцу. Приправнички стаж траје најдуже две године од дана заснивања радног односа. За време трајања приправничког стажа, ради савладавања програма за увођење у посао наставника, васпитача и стручног сарадника, установа приправнику одређује ментора. Изузетно, ако установа нема ментора, односно одговарајућег наставника, васпитача и стручног сарадника са лиценцом, ангажоваће наставника, васпитача и стручног сарадника са лиценцом из друге установе на основу уговора о допунском раду, у складу са законом. Приправнику у радном односу на неодређено време, који у року од две године од дана заснивања радног односа не положи испит за лиценцу-престаје радни однос.

Према одредби члана 5 став 1, 3 и 4. Правилника о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника (у даљем тексту: Правилник), за рад са приправником одређује се ментор. Ментора одређује директор установе решењем, почев од дана пријема у радни однос приправника, а по претходно прибављеном мишљењу стручног органа. Директор може да одреди за ментора наставника, васпитача или стручног сарадника из друге установе ако у установи нема одговарајућег лица. Одредбом члана 6 став 1 тач.1-4 и став 4 Правилника, прописано је да ментор уводи у посао приправника, и то: пружањем помоћи у припремању и извођењу образовно- васпитног рада; присуствовањем образовно-васпитном раду најмање 12 часова у току приправничког

стажа; анализирањем образовно-васпитног рада у циљу праћења напредовања приправника и пружањем помоћи у припреми за проверу савладаности програма. Ментор подноси извештај директору о оспособљености приправника за самостално извођење образовно-васпитног рада, најкасније у року од 15 дана након навршених годину дана увођења у посао приправника. Према члану 7 став 4 Правилника, установа води евиденцију о запосленим приправницима, ствара услове за успешно савладавање програма и оспособљавање за самосталан образовно-васпитни рад, а одредбом члана 8 став 1 и 2 Правилника, прописано је да се провера савладаности програма остварује најраније након годину дана рада у установи, а најкасније 15 дана од дана подношења извештаја ментора, и то: извођењем и одбраном часа наставника у школи, односно извођењем активности и њеном одбраном у дечјем вртићу, као и приказом и одбраном активности стручног сарадника у установи и васпитача у дому ученика (у даљем тексту: одговарајући облик образовно-васпитно поправног рада). Приправник бира, у сарадњи са ментором, тему облика образовно-васпитног рада. Према одредби члана 9 став 4 Правилника, ментор не може да буде члан комисије, али има обавезу да присуствује провери савладаности програма. Према одредби члана 10 став 7 Правилника, када комисија оцени да је приправник делимично савладао програм, даје ментору и приправнику препоруку за даљи рад са роком за поновну проверу савладаности програма. Приправник који у потпуности савлада програм, стиче право на полагање испита за лиценцу. Одредбом члана 15 став 1 и 2 тачка 3 Правилника, прописано је да установа подноси захтев Министарству за одобравање полагања испита за лиценцу после истека приправничког стажа и савладаног програма, уз сагласност приправника. Уз захтев се, између осталог подноси, извештај комисије установе о савладаном програму.

Поштујући наведене правне норме, код чињенице да је тужилца засновала радни однос код тужене 28.12.2007. године, а да није положила испит за лиценцу у року од две године од дана заснивања радног односа, остварен је законски разлог за отказ из члана 123 став 9 Закона о основама образовања и васпитања, који је и употребљен као отказни разлог у побијаном решењу од 3.10.2012. године.

Међутим, у конкретном случају, а имајући у виду чињенично утврђење из ожалбене пресуде и све околности конкретне правне ситуације, које су претходиле доношењу побијаних решења, овај суд налази да су остварене материјалноправне претпоставке за примену одредбе члана 13 Закона о облигационим односима, којом је прописано да је забрањено вршење права из облигационих односа противно циљу због кога је оно законом установљено или признато и члана 74 став 4 истог закона, којом је прописано да се сматра да је услов остварен ако његово остварење, противно начелу савесности и поштења, спречи страна на чији је терет одређен, а сматра се да није остварен ако његово остварење, противно начелу савесности и поштења, проузрокује страна у чију је корист одређен.

У датој правној ситуацији, тужилца је закључила уговор о раду са туженом 28.12.2007. године, у својству приправника и обавезом да у року од две године од дана заснивања радног односа положи испит за лиценцу, као условом за останак у радном односу у туженој просветној установи.

С тим у вези, обавеза директора тужене установе у којој је засновала радни однос, била је да тужиљи одмах при пријему у радни однос, ради савладавања програма за увођење у посао, одреди ментора и то за све време трајања приправничког стажа. Тужиља је засновала радни однос код тужене 28.12.2007. године, а установа јој је поставила ментора тек 28.10.2008. године, десет месеци након заснивања радног односа. Именовани ментор никада није поднела извештај директору о оспособљености приправника за самостално увођење образовно-васпитног рада, иако је ту обавезу имала најкасније у року од 15 дана након навршених годину дана увођења у посао приправника, у складу са одредбом члана 6 став 4 Правилника. Ментору тужиље је престао радни однос код тужене 29.12.2010. године, услед одласка у старосну пензију, а директор установе тужиљи није одредио новог ментора, нити је према евиденцији приправника затражио извештај о оспособљености тужиље за самосталан рад. Комисија за проверу савладаности програма, од стране конкретног приправника, у овом случају тужиље, формирана је тек 2012. године, 5 година након заснивања радног односа тужиље и у ком тренутку је већ био остварен законски разлог за престанак радног односа тужиљи, јер је тужиља засновала радни однос 28.12.2007. године, а законски рок је истекао 29.12.2009. године. Поред тога, тужиљи није омогућено да у сарадњи са ментором одабере тему облика образовно-васпитног рада, да јој ментор пружи помоћ у припреми за проверу савладаности програма, нити да присуствује провери савладаности програма.

Код изнетог, по уверењу овог суда, првостепени суд је из овако утврђеног чињеничног стања, извео правилан закључак да је нечињењем, односно пропуштањем тужене да тужиљи створи услове за успешно савладавање програма и оспособљавање за самосталан образовно-васпитни рад, уз помоћ ментора, али и пропуштањем да на адекватан начин води евиденцију о истеку приправничких уговора и полагању лиценци, злоупотребила право на давање отказа из члана 123 став 9 Закона о основама система образовања и васпитања, противно циљу због кога је оно законом признато, пет година након заснивања радног односа тужиље, а након што јој претходно није омогућила да савладавање програма и оспособљавање за самосталан образовно-васпитни рад и проверу савладаности програма изврши у законом прописаном року и уз помоћ ментора, који би благовремено поднео извештај директору установе о савладаности програма. У тој правној ситуацији, остварена је материјалноправна претпоставка из члана 74 став 4 Закона о облигационим односима, конкретно законска презумпција да раскидни услов није остварен. Тужиља је и по уверењу овог суда спречена нечињењем тужене да испит за лиценцу положи у законом прописаном року, за шта кривицу сноси тужена.

Правно је неприхватљиво да тужена, која је у обавези да води евиденцију о свим приправницима и да ствара услове за успешно савладавање програма и оспособљавање за самосталан образовно-васпитни рад, толерише непоштовање законских рокова за подношење извештаја од стране ментора о савладаности програма конкретног приправника, односно да приправнику не постави другог ментора, у ситуацији када је претходном ментору престао радни однос, ради израде тог извештаја који је неопходан за формирање комисије за проверу његовог рада, у трајању које премашује рок из члана 123 став 9 Закона о основама образовања и васпитања. У случају тужиље, та комисија је формирана пет година након заснивања радног односа, а

три године након што је истекао рок за полагање лиценце од стране тужиље. Правно је неприхватљиво и да се тужиљи онемогући присуство ментора провери савладаности програма, уз претходно пружање помоћи у припреми за проверу савладаности програма, што, поред већ изнетог представља императивну регулативу Правилника, за чију правилну примену је одговорна установа.

Из изнетих разлога, неосновани су наводи жалбе којима се оспорава чињенично-правни закључак првостепеног суда, позивањем на остварење законског разлога за отказ из члана 123 става 9 Закона, када је право на отказ применом овог отказног разлога, тужена злоупотребила противно циљу због кога је законом установљено или признато. Стога је првостепени суд, супротно наводима жалбе, правилно применио материјално право када је изрекао поништај побијаних решења од 3.10.2012. године и 31.12.2012. године, као симбиотичких аката, па је ожалбена пресуда потврђена у ставу првом изреке.

На све битне околности, ожалбена пресуда садржи довољне и јасне разлоге, па су неосновани наводи жалбе тужене којима се указује на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12. Закона о парничном поступку.

Ожалбена пресуда је потврђена и у ставу другом изреке, с обзиром да се ради о правној последици незаконитог отказа из члана 191 став 1 Закона о раду.

У жалби тужене се основано указује да је у поступку одмеравања парничних трошкова, првостепени суд погрешно применио одредбу члана 154 Закона о парничном поступку, када је тужиљи досудио трошкове парничног поступка на име састава жалбе од стране адвоката у износу од 33.000,00 динара, с обзиром да пуномоћник тужиље није изјавио жалбу у овој парници. Код изнетог, тужиља не може остварити право на накнаду трошкова на име ове парничне радње, те је у том делу решење о трошковима парничног поступка преиначено, а захтев за њихову накнаду одбијен, као неоснован, па је одлучено као у ставу другом изреке ове пресуде.

У осталом делу, решење о трошковима парничног поступка је потврђено, јер је засновано на правилној примени одредби члана 153 став 1 и 154 Закона о парничном поступку.

Како тужена у битном није успела у поступку по жалби, то нема право на накнаду трошкова насталих у поступку поводом овог правног лека, у смислу одредбе члана 153 став 1 Закона о парничном поступку, па је применом одредбе члана 165 став 1 истог закона, одлучено као у ставу трећем изреке ове пресуде, с обзиром да тужиља у овој парници није успела у незнатном делу.

Трошкови на име састава одговора на жалбу од стране адвоката не представљају нужне трошкове за вођење ове парнице, у смислу одредбе члана 154 став 1 Закона о парничном поступку, па тужиља нема право на њихову накнаду. Стога је применом одредбе члана 165 став 1 Закона о парничном поступку, одлучено као у ставу четвртм изреке ове пресуде.

Из изнетих разлога, овај суд је применом одредби члана 390, 401 тачка 2 и 3 и 165 став 1 и 2 Закона о парничном поступку (“ Службени гласник РС” бр.72/11...18/20), одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија
Радомир Кокотовић, с.р**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић**